

В.К. Макарович, к.е.н., доц.

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II»

О.О. Григоревська, к.е.н., доц.

Київський національний університет технологій та дизайну

Н.С. Стойка, к.е.н., доц.

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II»

Особливості обліково-інформаційного забезпечення управління ризиками в умовах впливу COVID-19

Метою статті є розвиток теоретичних положень та розробка методичних рекомендацій з удосконалення підходів до бухгалтерського обліку ризиків впливу COVID-19 і розкриття інформації про них у звітності суб'єктами господарювання. Під час дослідження використано методи спостереження, порівняння, аналізу, синтезу, узагальнення. В основу дослідження покладено гіпотезу, що якісне обліково-інформаційне забезпечення сприятиме: підвищенню обґрунтованості, оперативності та аналітичності інформації про ризики COVID-19 і їх вплив на господарську діяльність суб'єктів господарювання відповідно до сучасних вимог управління; посиленню відповідальності виконавців; удосконаленню управлінського бухгалтерського обліку. У статті узагальнено підходи до впливу невизначеності та ризиковості на обліково-аналітичну систему діяльності підприємств, що розглядаються в наукових колах вітчизняними дослідниками. Виокремлено ризики діяльності підприємства, що є актуальними в умовах пандемії COVID-19: ризики, обумовлені обмеженнями законодавчо-нормативних актів; ризики, зумовлені виникненням зобов'язань, що пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції, товарів, послуг; ризики знецінення активів; ризики визнання і оцінки зобов'язань; ризики можливого банкрутства; ризики інвестування. Встановлено, що обліково-інформаційне забезпечення управління ризиками в умовах впливу COVID-19 містить: методичне забезпечення обліку ризиків, аналітичне забезпечення, документальне забезпечення; відображення інформації щодо ризиків у звітності, що дозволило розробити «Звіт про ризики впливу COVID-19 на діяльність підприємства». Отримані результати є підґрунтям для виведення системи обліково-аналітичного забезпечення на якісно новий рівень, та дозволять сформулювати корисну, правдиву й доречну інформацію для менеджменту підприємства у прийнятті рішень щодо мінімізації впливу наслідків ризиків на господарську діяльність суб'єкта господарювання через COVID-19.

Ключові слова: невизначеність; ризики; бухгалтерські ризики; бухгалтерська (фінансова) звітність; резервування.

Постановка проблеми. COVID-19 став тригером застосування низки рішучих заходів його стримування, чим спричинив зниження економічної активності й фіскальні та фінансові дії на суму в трильйони доларів для захисту робочих місць і сегментів ринку, поки економіка не розвивається. Подальші структурні зрушення відбуватимуться в міру того, як економіка балансуватиме між боротьбою з пандемією й управлінням економічними наслідками блокування в найближчій перспективі під час планування відновлення і поживлення в середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Звіт «COVID-19 Risks Outlook: A Preliminary Mapping and Its Implications» («COVID-19: карта ризиків і наслідків») [9], опублікований Всесвітнім економічним форумом у співавторстві з Marsh & McLennan та Zurich Insurance Group, розкриває вже відомі ризики, які можуть бути посилені пандемією, і нові, які тільки виникають через неї. У звіті використані результати опитування майже 350 провідних менеджерів і фахівців з ризиків, які виявили найважливіші проблеми, що можуть виникнути протягом наступних 18 місяців як для всього світу, так і для їх бізнесу зокрема.

Серед усієї сукупності проблем, економічні домінують над іншими найважливішими питаннями компаній, а в карті ризиків компаній домінують серйозні й довгострокові економічні наслідки. До них належать: тривалий спад світової економіки (економічний ризик), про що зазначили 66,3 % респондентів; сплеск банкрутств і посилення консолідації галузей (економічний ризик) – 52,7 %; кібератаки і шахрайство з даними через віддалену роботу (технологічний ризик) – 50,1 %; нездатність деяких галузей і секторів повністю відновитися (економічний ризик) – 50,1 %; затяжні перебої у глобальних ланцюжках постачання та логістики (економічний ризик) – 48,4 %; обмеження на транскордонне переміщення людей і товарів (геополітичний ризик) – 42,9 %; черговий спалах COVID-19 або іншого інфекційного захворювання (соціальний ризик) – 35,4 %; економічний колапс ринків, що розвиваються і економік (економічний ризик) – 34,6 %; податкова криза основних економік (економічний ризик) – 33,4 %; різке зростання інфляції у світі (економічний ризик) – 32,6 % опитаних.

Так COVID-19 знизив економічну активність, дав поштовх для здійснення доінвестування та фінансового стимулювання діяльності, що в свою чергу спричинить структурні зрушення у світовій економіці. Нарощування боргу обтяжить державні бюджети і сальдо корпорацій на багато років, що стане тригером зміни глобальних економічних відносин. А країни з економікою, що розвивається, ймовірно виявляться під загрозою найглибшої кризи. Компанії можуть зіткнутися зі все більш складними моделями споживання, виробництва та конкуренції [1]. Ці економічні наслідки впливають на бухгалтерський облік, звітність і аудит фінансової звітності відповідних компаній або груп. Однак вплив ризиків на діяльність компаній відрізнятиметься. Тому керівництву й обліково-контрольному персоналу слід регулярно оцінювати та враховувати дію ризиків на бізнес, оскільки подальший розвиток, тривалість і вплив коронавірусу непередбачувані. Крім того, бухгалтери та внутрішні аудиторі мають інформувати менеджмент компанії про нові національні ініціативи з надання допомоги бізнесу.

Таким чином, невизначеність у бізнес-середовищі, зумовлена COVID-19, та законодавчі обмеження спричиняють необхідність нагального дослідження і розробки належного інструментарію для забезпечення цілісності, достовірності й системності діяльності суб'єктів господарювання. Облікова система – той індикатор, який фіксує всі господарські процеси і є механізмом формування дій на випередження для уникнення негативних впливів. Постає необхідність дослідження питання особливостей бухгалтерського обліку ризиків в умовах нових викликів та невизначеності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спираються автори. Питання бухгалтерського обліку ризиків в умовах пандемії порушувалися у працях Я.Д. Крупки [4], Н.Н. Пойди-Носик [5], Л.Ф. Соколенко [6], Л.В. Чижевської [7].

Метою статті є розвиток теоретичних положень та розробка методичних рекомендацій з удосконалення підходів до бухгалтерського обліку ризиків впливу COVID-19 і розкриття інформації про них у звітності суб'єктами господарювання.

Викладення основного матеріалу. Поява такої категорії, як ризик, обумовлена існуванням невизначеності в інформаційному середовищі. Сьогодні існує складна система інформаційних потоків, яка безпосередньо впливає на безперервність діяльності підприємства. Реалізація функцій бухгалтерського обліку в системі забезпечення економічної безпеки господарюючого суб'єкта вимагає проведення на підприємстві комплексу робіт, пов'язаних з вивченням ризиків у бухгалтерському обліку.

Простежимо, які впливи невизначеності та ризиковості на обліково-аналітичну систему діяльності підприємств розглядаються в наукових колах вітчизняними дослідниками.

Так Я.Д. Крупка виокремлює вказані нижче наслідки COVID-19 для облікової системи:

- тривала перерва у здійсненні діяльності призведе до самоліквідації багатьох суб'єктів, через що зросте обсяг роботи щодо відображення в обліку ліквідаційних процедур;
- через тривалу бездіяльність відбудеться знецінення нематеріальних активів і гудвілу, виникнуть значні ризики ліквідності;
- виникне необхідність у перекваліфікації коротко- і довгострокових кредитів та інших зобов'язань;
- виникне потреба у створенні страхових резервів під збиткові договори та перебої у роботі;
- безробіття спричинить відтік кваліфікованих кадрів та нарахування за ними пов'язаних виплат;
- непередбачуваними є податкові наслідки;
- виникне потреба у вирішенні питань щодо джерел покриття особливих витрат, пов'язаних із знезараженням території та працівників, придбанням відповідних засобів, перерахуванням коштів у благодійні фонди для боротьби з коронавірусом, відображення в обліку та оподаткування одержаної допомоги, компенсації на покриття подібних витрат тощо [4, с. 45].

Чижевська Л.В. [7, с. 114] зазначає, що значні ризики, викликані невизначеністю ведення бізнесу в умовах пандемії коронавірусу, суттєво впливають на обліково-інформаційну систему суб'єктів господарювання та зумовлюють необхідність в уточненні оцінок активів, зобов'язань, резервуванні коштів на покриття понесених втрат, перегляду багатьох контрактів та інше.

Пойда-Носик Н.Н. [5, с. 249] акцентує увагу на умовах формування інформації у фінансовій звітності. Фінансова звітність та відповідне розкриття фінансової звітності мають передати всі суттєві наслідки COVID-19. Оцінка керівництвом спроможності суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність протягом не менше 12 календарних місяців передбачає прийняття рішення про суттєвість невизначених майбутніх результатів подій чи умов. На основі такої оцінки необхідно робити фахові припущення про потенційні втрати, що дозволить адекватно розкрити інформацію у фінансовій звітності, яка готується за МСФЗ. Значних зусиль буде вимагати складання фінансової та іншої звітності, особливо щодо розкриття окремих операцій у примітках до неї, відображення подій після дати балансу та інше.

Погоджуємося з Л.В. Чижевською: «...що завдяки таким властивостям системи, як взаємодія її елементів та цілісність, забезпечується дотримання стійкості і цілеспрямованості системи. Ціллю системи бухгалтерського обліку є забезпечення достовірною інформацією користувачів, що дозволяє зберегти довіру останніх до мови бізнесу в умовах суттєвих ризиків і сприяє посиленню економічної безпеки держави» [7, с. 115].

За словами Л.Ф. Соколенко, управління бізнес-процесами для сучасних компаній всіх галузей національної економіки набуває вирішального значення в умовах посилення невизначеності та нестабільності ринкового середовища. Ідентифікація об'єктів бухгалтерського обліку в умовах пандемії дозволить організувати та вести бухгалтерський облік господарських операцій керуючої компанії належним чином. Це сприятиме зростанню ефективності використання ресурсів як самої компанії, так і споживачів; підвищить прозорість інформації для управління кожним бізнес-процесом; інформування споживачів та оприлюднення; сприятиме оперативному використанню інформації із загальнодержавних реєстрів відкритих даних, формуванню інформаційного базису та аналітичного інструментарію ухвалення управлінських рішень [6, с. 194].

Таким чином, основні наслідки поширення COVID-19 будуть мати значення для таких аспектів бухгалтерського обліку: знецінення нефінансових активів і гудвілу, оцінка запасів, резерви під кредитні втрати, оцінка справедливої вартості, резерви під збиткові договори, плани реструктуризації, порушення кредитних умов, безперервність діяльності, управління ризиком ліквідності, події після звітної дати, хеджування, страхове відшкодування у зв'язку з перебоями в роботі бізнесу, виплати у зв'язку з безробіттям, умови і зміни умов для виплат на основі пайових інструментів, зміна умов контрактів, податкові наслідки.

Так з метою обґрунтування наведених вище аспектів бухгалтерського обліку та у зв'язку з високою актуальністю нових видів ризику Рада з фінансової звітності Великобританії (FRC) опублікувала рекомендації для компаній щодо розкриття інформації про ризики, пов'язані з розповсюдженням коронавірусу COVID-19 [10]. Наведемо приклади такої інформації від компаній, які вже подали свою звітність до Комісії з цінних паперів і бірж США (SEC) (табл. 1).

Таблиця 1

Інформація про ризики, пов'язані із розповсюдженням COVID-19, що наведена у звітності іноземних корпорацій у 2020 році

Назва	Витяг з фінансового звіту за розділом «Ризики» в частині впливу COVID-19
Yum! Brands: Pizza Hut, Taco Bell и KFC	У своїй річній звітності компанія вказала фактор захворювання, що спричиняється коронавірусом, серед інших факторів ризику, здатних мати негативний ефект для її бізнесу. Значна кількість ресторанів розташована в Китаї. «Багато ресторанів, розташованих на материковій частині Китаю, були тимчасово закриті, скоротили робочі години і / або опинилися під негативним впливом коронавірусу іншим чином, і такий розвиток подій також вплинув на здатність постачальників Yum China забезпечувати їжею та необхідними запасами ресторани на материковій частині Китаю», – йдеться у звіті. Також значні скорочення відчули на собі власники франшизи Yum! з Гонконгу і Тайваню. У звіті компанія говорить, що навіть не може зробити точних прогнозів щодо впливу коронавірусу на операції, оскільки тривалість цієї епідемії поки не піддається прогнозуванню. Однак на даних першого–третього кварталів COVID-19 вже позначився, і Yum! очікує, що цей негативний вплив продовжиться
Apple	Поінформував про тимчасове скорочення пропозиції iPhone, тому що основні виробничі потужності розташовані в Китаї. Apple також пише, що попит на її продукцію в самому Китаї впав через закриття багатьох торгових точок, а ті точки, що продовжували працювати, перейшли на скорочені години. Сьогодні компанія поступово повертає у бізнес місця продажів, що зачинилися, тоді як корпоративні офіси, контактні центри та онлайн-магазини продовжували функціонувати в нормальному режимі увесь цей час
Microsoft	Огляд містив більш широкий, ніж зазвичай, діапазон прогнозованої виручки, що відображає невизначеність, пов'язану з епідеміологічною ситуацією в Китаї. «Хоча ми бачимо сильний попит на Windows відповідно до наших очікувань, ланцюжки поставок повертаються до нормального режиму операцій повільніше, ніж очікувалося». Найсильніше коронавірус позначився на двох конкретних продуктах, які компанія назвала – Windows OEM і Surface
General Electric	«Спалах коронавірусу вже здійснив вплив на бізнес в КНР, але його масштаб буде залежати від охоплення і тривалості поширення», – повідомила компанія
Eli Lilly	У річному звіті коронавірус згадується як фактор ризику, здатний призвести до змін регуляторного законодавства, що вплине на подальший бізнес компанії
Nautilus	Зауважується, що поширення коронавірусу, пов'язані з цим режими карантину і обмеження на подорожі позначилися на виробництві деяких його продуктів. Масштаб підсумкового впливу передбачити у цей момент важко

Джерело: [3]

Проаналізований матеріал дозволяє сформулювати певні спостереження, а саме: серед низки ризиків, що впливають на діяльність суб'єктів господарювання, можна виокремити такі ризики для облікової системи, які є особливо назрілими в сучасних умовах пандемії COVID-19:

- ✓ ризики, обумовлені обмеженнями законодавчо-нормативних актів;
- ✓ ризики, зумовлені виникненням зобов'язань, що пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг;
- ✓ ризики знецінення активів;
- ✓ ризики визнання і оцінки зобов'язань;
- ✓ ризики можливого банкрутства;
- ✓ ризики інвестування.

Для того, щоб достовірно відобразити в обліковій системі відповідні ризики, необхідні попередні внутрішні процедури, що полягають в ідентифікації ризику, його документуванні та оцінці.

З цієї метою є необхідним інструментарій облікового забезпечення врахування ризиків суб'єкта господарювання. Під обліковим забезпеченням бухгалтерського обліку ризиків слід розуміти систему інструментів і методів, яка дозволяє формувати інформаційний ресурс для управління ризиками.

Інструментарій бухгалтерського обліку ризиків передбачає формування внутрішніх процедур його реалізації в системі внутрішнього контролю, орієнтованого на ризик.

Система внутрішнього контролю при цьому містить сукупність методик і процедур, що використовуються керівництвом суб'єкта з метою виявлення, виправлення та запобігання істотних спотворень облікової інформації, які можуть вплинути на достовірність показників фінансової звітності.

Відтак до облікового забезпечення ризиків в умовах впливу COVID-19 належать:

- ✓ методичне забезпечення обліку ризиків;
- ✓ аналітичне забезпечення;
- ✓ документальне забезпечення;
- ✓ відображення інформації щодо ризиків у звітності.

Методичне забезпечення обліку ризиків регламентується МСФЗ та національними стандартами бухгалтерського обліку, в яких розкриті методи та процедури обліку, складання зовнішньої звітності, передбачено наявність спеціальних облікових реєстрів, окреме розкриття інформації щодо ризиків у примітках до фінансової звітності.

Аналітичне забезпечення передбачає проведення системної оцінки ризиків і містить сукупність математичних засобів та інструментів, методики аналізу ризиків. Воно спрямоване на виявлення та аналіз факторів і обставин ризиків, формування інформаційного документа про зміни статей фінансової звітності, схильних до впливу ризиків, розрахунок аналітичних показників і формування бухгалтерської довідки про зміну аналітичних показників.

Документальне забезпечення передбачає формування реальної інформації про ідентифіковані й оцінені ризики у формах внутрішньої бухгалтерської звітності для подальшого врахування можливих негативних наслідків ризиків. Документальне забезпечення містить: реєстрацію; документування інформації про наявність і динаміку ризиків, аналіз їх впливу на достовірність фінансової звітності; запобігання негативних наслідків, пов'язаних з ризиками; забезпечення обліковою інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Попередньо, для ідентифікації ризику та його оцінки, можна використовувати «метод трійок».

Метод трійок – оціночна шкала з трьома основними якісними оціночними діапазонами (низький, середній, високий), кожен з яких ділиться на аналогічні три піддіапазони (низький, середній, високий) [2].

Оціночна шкала за «методом трійок» зображена на рисунку 1.

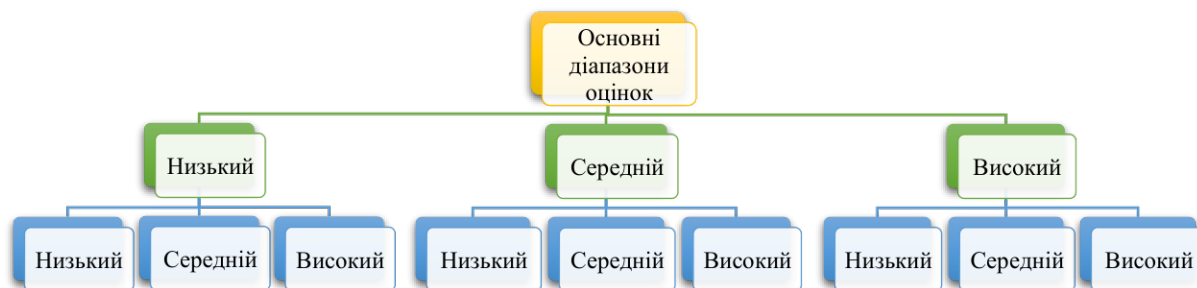

Рис. 1. Оціночна шкала за «методом трійок»

Методика оцінки заснована на змішаній (мультиплікативній і адитивній) математичній моделі розрахунку єдиного середнього показника рівня ризику.

Відповідно до цього методу, експерт обирає певну групу ризиків і здійснює їх оцінку, з'ясовує значущість, ґрунтуючись на рівні своєї компетентності та інформованості щодо поточної ситуації, за принципом порівняння. Порівняння проводиться з можливими варіантами організації облікової системи. Кожен ризик оцінюється за якісними діапазонами в балах, кожному діапазону відповідає інтервал.

За результатами оцінки ризиків та прийняття рішення керівництвом на рахунках бухгалтерського обліку відображаються операції з формування резервів під COVID-ризиків.

Відображення інформації щодо ризиків у звітності передбачено МСФЗ. Відповідно до МСФЗ в примітках до фінансової звітності для підвищення якості облікової інформації необхідним є розкриття основних ризиків, методів їх оцінки та заходів ефективного управління ними. Так авторами статті запропоновано приклад внутрішнього звіту щодо впливу COVID-19 на діяльність суб'єкта господарювання (зразок 1).

Зразок 1

Витяг зі Звіту про ризики ТОВ «БлумВайт» (м. Ужгород)
в частині впливу COVID-19 на діяльність підприємства у 2020 році

Вид ризику	Якісна оцінка*	Кількісна оцінка**	Визначення обставин, що спричинені впливом пандемії COVID-19 та запровадженням карантинних і обмежувальних заходів*	Ймовірні наслідки, тис. грн	Методи / заходи управління
Ризики, пов'язані з пандемією COVID-19 та запровадженням карантинних і обмежувальних заходів, а також необхідність перегляду раніше оцінених ризиків					
Ринковий ризик (ризик знецінення активів)	Прямий та непрямий фінансовий вплив на їх діяльність.	3,00	Зміни вартості торгового портфеля (акції, корпоративні облигації, курси валют тощо)	240,00	Резервування, диверсифікація
Кредитний ризик (ризик, зумовлені виникненням зобов'язань, які пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг)	Прямий проявляється через знецінення необоротних активів, суттєву зміну їх справедливої вартості, зміну очікуваних кредитних збитків щодо фінансових активів, знецінення	1,00	Нездатність контрагента виконати свої зобов'язання. Зміна вартості забезпечення. Визначення рівня втрат за дефолту	100,00	Резервування, диверсифікація
Ризик ліквідності (банкрутства, ризик визнання і оцінки зобов'язань)	дебіторської заборгованості тощо. Непрямий – через вплив на покупців та постачальників, що може призвести до зростання витрат чи зниження доходів, необхідності перерахунку забезпечень	5,00	Відмова від виконання своїх зобов'язань за виплатами за настання терміну їх погашення в непередбачених умовах	20,00	Резервування, диверсифікація
Інші ризики		...	...	...	...
Оцінка прийнятності використання управлінським персоналом припущення про безперервність діяльності під час складання фінансової звітності враховуючи зростаючу невизначеність, пов'язану зі зміною економічної ситуації та песимістичними прогнозами розвитку світової та національної економіки (описується власне судження)					

Примітка: * наводиться нефінансова інформація; ** одиниці виміру залежать від обраного методу кількісної оцінки (відсоткові значення, коефіцієнти, тис. грн тощо) за «методом трійок»; *** наводиться нефінансова інформація про методи (заходи) управління ризиками; **** одночасно з представленням нефінансової інформації наводиться вартісне вираження (тис. грн) застосованого методу (заходу) управління ризиками.

Джерело: розроблено авторами

Таким чином, практичне застосування наведеної методики облікового забезпечення дозволило сформувати корисну, правдиву та доречну інформацію для менеджменту підприємства у прийнятті рішень щодо мінімізації впливу наслідків ризиків на господарську діяльність суб'єкта господарювання через COVID-19.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, проведене дослідження підтверджує, що ідентифікація об'єктів ризиків у системі бухгалтерського обліку в умовах впливу COVID-19 дасть можливість належним чином організувати та вести бухгалтерський облік господарських операцій. Це сприятиме зростанню ефективності використання ресурсів як самої компанії, так і споживачів, підвищить прозорість інформації для управління кожним бізнес-процесом та прийняття управлінських рішень.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розвиток аналітичного забезпечення оцінки ризиків в умовах здійснення господарської діяльності під впливом COVID-19.

Список використаної літератури:

1. Влияние пандемии: обзор глобальных рисков [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://coronavirus.marsh.com/ru/ru/insights/research-and-briefings/covid-19-risks-outlook-preliminary-mapping-and-implications.html>.
2. Зыков С.В. Оценка рисков в бухгалтерском деле «Методом троек» / С.В. Зыков // Вектор экономики. – 2016. – № 4 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://vectoreconomy.ru/images/publications/2016/4/Accounting/Zikov.pdf>.
3. Как компании принялись раскрывать в отчетности риски в связи с коронавирусом [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://gaap.ru/news/159513/>.
4. Крупка Я.Д. Бухгалтерський облік після пандемії / Я.Д. Крупка // Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції : тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 16 квітня 2020 р.). – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. – 267 с.
5. Пойда-Носик Н.Н. Облікові міркування щодо застосування МСФЗ в Україні в умовах сучасних змін і глобальних викликів / Н.Н. Пойда-Носик // Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції : тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 16 квітня 2020 р.). – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. – 267 с.
6. Соколенко Л.Ф. Об'єкти бухгалтерського обліку бізнес-процесів надання послуг керуючими компаніями у сфері ЖКГ / Л.Ф. Соколенко // Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції : тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 16 квітня 2020 р.). – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. – 267 с.
7. Чижевська Л.В. Тест на стійкість системи бухгалтерського обліку в Україні / Л.В. Чижевська // Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції : тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 16 квітня 2020 р.). – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. – 267 с.
8. Coronavirus crisis: implications on reporting and auditing [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.accountancyeurope.eu/publications/coronavirus-crisis-implications-on-reporting-and-auditing/>.
9. COVID-19 Risks Outlook: A Preliminary Mapping and Its Implications 2020 [Electronic resource]. – Access mode : <https://coronavirus.marsh.com/ru/ru/insights/research-and-briefings/covid-19-risks-outlook-preliminary-mapping-and-implications.html>.
10. FRC advice to companies & auditors on Coronavirus risk disclosures [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.frc.org.uk/getattachment/34d2e9a7-b73e-41b6-a9ae-5f0a7a69dbc4/Coronavirus-draft-para-17-Feb.pdf>.

References:

1. «Vliyaniye pandemii: obzor global'nykh riskov», [Online], available at: <https://coronavirus.marsh.com/ru/ru/insights/research-and-briefings/covid-19-risks-outlook-preliminary-mapping-and-implications.html>
2. Zikov, S.V. (2016), «Otsenka riskov v bukhgalterskom dele «Metodom troek», *Vektor ekonomiki*, No. 4, [Online], available at: <http://vectoreconomy.ru/images/publications/2016/4/Accounting/Zikov.pdf>
3. «Kak kompanii prinyalis' raskryvat' v otchetnosti riski v svyazi s koronavirusom», [Online], available at: <https://gaap.ru/news/159513/>
4. Krupka, Ya.D. (2020), «Buhgalters'kiy oblik pislja pandemii», *Suchasnyy stan ta perspektivy rozvytku obliku, analizu, audytu, zvitnosti i opodatkovannja v umovah jevrointegracii*, tezy dopovidej II Mizhnarodnoi' naukovo-praktychnoi' internet-konferencii' (m. Uzhgorod, 16 kvitnja 2020 r.), Vydavnyctvo UzhNU «Goverla», Uzhgorod, 267 p.
5. Pojda-Nosyk, N.N. (2020), «Oblikovi mirkuvannja shhodo zastosuvannja MSFZ v Ukrai'ni v umovah suchasnyh zmin i global'nyh vyklykiv», *Suchasnyy stan ta perspektivy rozvytku obliku, analizu, audytu, zvitnosti i opodatkovannja v umovah jevrointegracii*, tezy dopovidej II Mizhnarodnoi' naukovo-praktychnoi' internet-konferencii' (m. Uzhgorod, 16 kvitnja 2020 r.), Vydavnyctvo UzhNU «Goverla», Uzhgorod, 267 p.
6. Sokolenko, L.F. (2020), «Ob'jekty buhgalters'kogo obliku biznes-procesiv nadannja poslug kerujuchymy kompanijamy u sferi ZhKG», *Suchasnyy stan ta perspektivy rozvytku obliku, analizu, audytu, zvitnosti i opodatkovannja v umovah jevrointegracii*, tezy dopovidej II Mizhnarodnoi' naukovo-praktychnoi' internet-konferencii' (m. Uzhgorod, 16 kvitnja 2020 r.), Vydavnyctvo UzhNU «Goverla», Uzhgorod, 267 p.

7. Chyzevs'ka, L.V. (2020), «Test na stijkist' systemy buhgalters'kogo obliku v Ukraïni», *Suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku obliku, analizu, audytu, zvitnosti i opodatkuvannja v umovah jevrointegracii*, tezy dopovidej II Mizhnarodnoi' nauko-vo-praktyčnoj' internet-konferencii' (m. Uzhgorod, 16 kvitnja 2020 r.), Vydavnyctvo UzhNU «Goverla», Uzhgorod, 267 p.
8. «Coronavirus crisis: implications on reporting and auditing», [Online], available at: <https://www.accountancyeurope.eu/publications/coronavirus-crisis-implications-on-reporting-and-auditing/>
9. «COVID-19 Risks Outlook: A Preliminary Mapping and Its Implications 2020», [Online], available at: <https://coronavirus.marsh.com/ru/ru/insights/research-and-briefings/covid-19-risks-outlook-preliminary-mapping-and-implications.html>
10. FRC advice to companies & auditors on Coronavirus risk disclosures, [Online], available at: <https://www.frc.org.uk/getattachment/34d2e9a7-b73e-41b6-a9ae-5f0a7a69dbc4/Coronavirus-draft-para-17-Feb.pdf>

Макарович Вікторія Костянтинівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II».

<https://orcid.org/0000-0002-0684-7072>.

Наукові інтереси:

– обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими інструментами в умовах ризику орієнтованого управління.

Григоревська Олена Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту Київського національного університету технологій та дизайну.

<https://orcid.org/0000-0001-8279-3523>.

Наукові інтереси:

– проблеми бухгалтерського обліку і контролю операцій з позиковим капіталом.

Стойка Наталія Степанівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II».

<https://orcid.org/0000-0002-7494-4333>.

Наукові інтереси:

– проблеми бухгалтерського фінансового обліку;

– проблеми управлінського обліку і контролю витрат діяльності.

Стаття надійшла до редакції 21.09.2020.